

Tilleggsintervju:
ATFERDSLIDELSER
KIDDIE-SADS-PL 2009

Kiddie –SADS (PL) 2009
Schedule for Affective Disorders and Schizophrenia – present-life version
For School Aged Children (6-18 years)

Intervjupersonens forbokstaver

Intervjudato

Intervjuer

Intervjupersonens navn: ..... Intervjupersonens fødselsdato .....

Intervjuer ..... Dato for intervjuet .....

INNHold

OPPMERKSOMHETSSVIKT/HYPERAKTIVITET.....	1
OPPOSISJONELL LIDELSE (TRASSLIDELSE).....	9
ATFERDSFORSTYRRELSE.....	13

OPPMERKSOMHETSSVIKT/HYPERAKTIVITET

(Hvis barnet bruker medisiner mot ADHD, skåres atferden for perioder uten medisiner.)

OBS. Symptomer skal ikke skåres dersom de er bedre forklart av depresjon, bipolar lidelse, dystymi, stoffmisbruk, psykose eller Autismespekterforstyrrelse.

1. Gjør mange slurvfeil

F B S

Gjør du mange slurvfeil på skolen? Får du mange feil på prøver fordi du ikke leste oppgaven ordentlig? Hopper du over spørsmål uten å ville det? Glemmer du å gjøre oppgavene på baksiden når læreren gir dere et ark dere skal fylle ut? Hvor ofte hender ting som dette? Har læreren din noen gang sagt at du bør være mer nøyaktig?

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Gjør av og til slurvfeil. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Gjør ofte (4-7 dager i uka) slurvfeil. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

2. Lytter ikke når det blir snakket til

F B S

Har du vanskelig for å huske hva foreldrene dine og læreren sier? Klager foreldrene eller læreren over at du ikke hører på dem når de snakker til deg? «Kutter du ut folk?» Får du problemer fordi du ikke hører det som blir sagt til deg?

NB: Sett skåren ut fra data fra intervjupersonen eller ut fra observasjon.

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Lytter av og til ikke når det blir snakket til. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Lytter ofte (4-7 dager i uka) ikke når det blir snakket til. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

3. Vansker med å følge instruksjoner

F B S

Klager lærerne dine over at du ikke gjør som de sier? Når foreldrene dine eller læreren din ber deg om å gjøre noe, er det vanskelig å huske hva de sa du skulle gjøre? Får du problemer på grunn av dette? Får du dårlige karakterer på oppgavene fordi du ikke har gjort som du ble bedt om, eller fordi du ikke ble ferdig? Glemmer du å gjøre leksene? Glemmer du å levere leksen? Får du problemer hjemme fordi du ikke gjør ferdig det som er dine gjøremål, eller andre ting som foreldrene dine ber deg om? Hvor ofte hender dette?

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Har av og til vansker med å følge instruksjoner. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Har ofte (4-7 dager i uka) vansker med å følge instruksjoner. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

4. Vansker med å organisere seg/oppgaver

Er det fullt kaos på pulten eller i hyllen din på skolen? Er det vanskelig for deg å finne det du trenger? Klager læreren over at hjemmeoppgavene dine er rotete og uryddige? Begynner du med den første oppgaven og løser de andre i rekkefølge, eller liker du best å hoppe rundt mellom oppgavene? Er det ofte at du glemmer å løse/overser oppgaver? Er det vanskelig for deg å bli ferdig til å gå på skolen om morgenen?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Roter av og til. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Roter ofte (4-7 dager i uka). Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

5. Misliker/unnviker ting som krever konsentrasjon

Misliker du å gjøre ting som krever mye konsentrasjon/innsats? Som for eksempel visse oppgaver, hjemmeleksker eller lese en bok? Er det noen ting på skolen som du liker enda mindre enn de andre tingene? Hva for noe, da? Hvorfor? Forsøker du å slippe unna oppgavene i ____? Later du som om du har glemt å gjøre leksene i ____ for å slippe å gjøre dem? Hvor ofte lar du være å gjøre leksene i ____?

OBS. Hos barn/tenåringer med ADHD er evnen til å være konsentrert om oppgaver som oppleves som givende, som data eller videospill, ikke nødvendigvis svekket.

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Unnviker av og til oppgaver som krever vedvarende konsentrasjon, og/eller gir uttrykk for svak motvilje mot slike oppgaver. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Unnviker ofte (4-7 dager i uka) oppgaver som krever vedvarende konsentrasjon, og/eller gir uttrykk for moderat motvilje mot slike oppgaver. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

6. Mister ting

Har du lett for å miste ting? Mister du penner og blyanter på skolen? Mister du lekseplaner? Roter du bort ting hjemme? Hvor ofte skjer dette?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Mister ting av og til. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Mister ofte ting (f.eks. en gang i uka eller mer). Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

7. Glemsk i dagliglivet

Glemmer du ofte igjen hjemmeoppgavene dine hjemme eller bøker eller jakker på bussen? Legger du igjen ting ute uten å tenke over det? Hvor ofte skjer dette? Har noen klaget over at du er altfor glemsk?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Av og til glemsk. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Ofte (4-7 dager i uka) glemsk. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

8. Uro

Vurder rastløshet, tromming med fingrene, tygge på ting, vri seg i stolen, "maur i rumpa", osv.

Ber folk deg ofte om å sitte stille, slutte å sprelle eller slutte å vri deg i stolen? Gjør lærerne dine det? Foreldrene? Hender det at du får problemer fordi du vrir deg på stolen eller leker med småting på pulten? Er det ofte vanskelig for deg å holde armer og ben i ro? Hvor ofte, da?

For barn: Må du ta med mange leker eller spill når du tar med barnet på tilstelninger eller restaurant?

For tenåringer: Da barnet ditt var mindre, kunne du ta han/henne med på sosiale tilstelninger? På restaurant? Var dette mer vanskelig enn hva du ville forvente av et barn på hans/hennes alder?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Er av og til urolig med armer og ben eller vrir seg på stolen. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Er ofte urolig (4-7 dager i uka) med armer og ben eller vrir seg på stolen. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

Ta hensyn til at disse symptomene har en tendens til å forbedres med alder. Sjekk nøye om symptomene var tilstede da barnet var mindre.

NB: Sett skåren ut fra data fra intervjupersonen eller ut fra observasjon.

9. Springer omkring eller klatrer når det ikke passer **F B S**
- Får du problemer på skolen fordi du løper i gangene? Må moren din ofte si til deg at du skal gå, ikke løpe, når dere er ute sammen? Klager foreldrene dine eller læreren over at du klatrer steder du ikke skal klatre? Hva klatrer du i? Hvor ofte hender det?*
- Tenåringer:** Er du mye rastløs? Føler du at du stadig må flytte på deg, at det er vanskelig å være i ro på en plass?
- NB: Sett skåren ut fra data fra intervjupersonen eller ut fra observasjon.**
0 0 0	Ingen opplysninger
1 1 1	Ikke til stede
2 2 2	Under terskelnivå: Av og til overdreven springing og klatring. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen. (Hos tenåringer kan dette begrense seg til en subjektiv følelse av rastløshet.)
3 3 3	Terskelnivå: Ofte (4-7 dager i uka) overdreven springing og klatring. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen. (Hos tenåringer kan dette begrense seg til en subjektiv følelse av rastløshet.)

Tidligere: _____
F B S

10. Er alltid i virksomhet /«lopper i blodet»/ «drevet av en motor» **F B S**
- Pleier folk å si til deg at du alltid er på farten "eller har lopper i blodet"? Er det vanskelig for deg å roe deg ned? Kan du holde deg lenge på ett sted, eller må du alltid være i bevegelse? Hvor lenge kan du sitte stille og se på TV eller spille et spill? Sier folk ofte at du må roe deg ned til ro?*
0 0 0	Ingen opplysninger
1 1 1	Ikke til stede
2 2 2	Under terskelnivå: Av og til, minimal innvirkning på fungeringen.
3 3 3	Terskelnivå: Barnet oppfører seg ofte (4-7 dager i uka) som om det har « lopper i blodet», eller er «drevet av en motor». Betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
F B S

11. Vansker med å leke stille **F B S**
- Ber foreldrene eller lærerne deg ofte om å roe deg ned når du leker? Er det vanskelig for deg å leke stille?*
0 0 0	Ingen opplysninger
1 1 1	Ikke til stede
2 2 2	Under terskelnivå: Har av og til vansker med å leke stille. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
3 3 3	Terskelnivå: Har ofte (4-7 dager i uka) vansker med å leke stille. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
F B S

12. Buser ut med svaret

Hender det at du buser ut med svaret før læreren gir deg lov til å si noe? Sier du noe hjemme når det ikke er din tur? Svarer du når foreldrene dine spør søsknene dine om noe? Hvor ofte skjer det?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Snakker av og til når det ikke er hans eller hennes tur. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Snakker ofte (4-7 dager i uka) når det ikke er hans eller hennes tur. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

13. Vansker med å vente på tur

Er det vanskelig for deg å vente på at det blir din tur når dere leker eller spiller spill? Eller i en kø, eller i gymmen?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Har av og til vansker med å vente på sin tur. Problemet har minimal innvirkning på fungeringen.
- 3 3 3 Terskelnivå: Har ofte (4-7 dager i uka) vansker med å vente på sin tur. Problemet har betydelig innvirkning på fungeringen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

14. Avbryter eller trenger seg inn på andre

Får du vanskeligheter fordi du sier noe når det ikke er din tur i klassen? Klager foreldrene eller lærerne eller andre barn over at du avbryter dem når de snakker? Klager de andre barna over at du bryter inn i leken? Hender dette ofte?

NB: Sett skåren ut fra data fra intervjupersonen eller ut fra observasjon.

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Avbryter av og til andre.
- 3 3 3 Terskelnivå: Avbryter ofte (4-7 dager i uka) andre.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

15. Snakker i ett kjø

Sier folk at du snakker i ett kjø? Får du problemer på skolen fordi du snakker når du ikke skal? Får du høre hjemme at du snakker for mye? Hva med nynning eller alltid lager lyd?

NB: Vokale tics skal ikke skåres.

Sett skåren ut fra data fra intervjupersonen eller ut fra observasjon.

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
 1 1 1 Ikke til stede
 2 2 2 Under terskelnivå: Snakker av og til i ett kjø.
 3 3 3 Terskelnivå: Snakker ofte i ett kjø.

Tidligere:
                   F   **B**   **S**

	Kriterier (0=ingen opplysninger, 1=nei, 2=ja)	Foreldre- personen NÅ	Foreldre- personen ATE	Barnet NÅ	Barnet ATE	Samlet vurdering NÅ	Samlet vurdering ATE
16. <u>Varighet</u>							
<i>Hvor lenge har du hatt problemer med å (nevn symptomer som barnet har bekreftet)?</i>	Seks måneder eller mer	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
17. <u>Debutalder</u>							
<i>Hvor gammel var du da du fikk problemer med (nevn symptomer)? Hadde du disse problemene da du gikk i barnehagen? I første klasse på skolen?</i>	Debut før syvårsalderen	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
Spesifiser: _____							
18. <u>Funksjonsnedsettelse</u>							
Må være tilstede på minst to områder.							
a. Sosialt (sammen med jevnaldrende): _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
b. I familien: _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
c. På skolen: _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2

19. <u>Tegn på oppmerksomhetssvikt/hyperaktivitet (ADHD), DSM-IV kriterier:</u>		Samlet vurdering NÅ	Samlet vurdering ATE
A.	Enten i eller ii		
	<u>Oppmerksomhetssvikt</u>	0 1 2	0 1 2
	i. Oppfyller kriteriene for minst seks av følgende ni symptomer. Symptomene har vedvart i minst 6 mnd i en grad som er maladaptiv og ikke er forenlig med barnets alder/utviklingsnivå:		
	1. Gjør mange slurvefeil		
	2. Vansker med å holde på oppmerksomheten under oppgaver eller lek		
	3. Lytter ofte ikke når det blir tilsnakket		
	4. Vansker med å følge instruksjoner		
	5. Vansker med å organisere oppgaver og aktiviteter		
	6. Misliker/unngår oppgaver som krever konsentrasjon		
	7. Mister ofte ting		
	8. Blir lett distraheret		
	9. Glemsk i dagliglivet		
	<u>ELLER</u>		
	<u>Hyperaktivitet/impulsivitet</u>		
	ii. Oppfyller kriteriene for minst seks av følgende ni symptomer	0 1 2	0 1 2
	1. Urolig, fikler		
	2. Vansker med å sitte i ro, går fra plassen sin		
	3. Springer omkring eller klatrer når det ikke passer		
	4. Vansker med å leke stille		
	5. Er alltid i virksomhet / «løpper i blodet»/”drevet av en motor”		
	6. Snakker i ett kjø		
	7. Buser ut med svarene		
	8. Vansker med å vente på tur		
	9. Avbryter eller trenger seg på andre		
B.	Symptomene har vart seks måneder eller lenger.		
C.	Noen symptomer som har gitt funksjonsnedsettelse, var til stede før syvårsalderen.		
D.	Nedsatt funksjon på grunn av symptomene viser seg på to eller flere områder (f.eks. på skolen og hjemme).		
E.	Funksjonsnedsettelsen må være av klinisk betydning.		
F.	Kriteriene for gjennomgripende utviklingsforstyrrelse er ikke oppfylt.		
20.	<u>Form: Hovedsakelig oppmerksomhetssvikt</u>		
	Kriterium Ai har vært oppfylt de siste seks månedene, men ikke kriterium Aii.	0 1 2	0 1 2
21.	<u>Form: Hovedsakelig hyperaktivitet/impulsivitet</u>		
	Kriterium Aii har vært oppfylt de siste seks månedene, men ikke kriterium Ai.	0 1 2	0 1 2

22.	<u>Kombinert form</u>	0 1 2	0 1 2
	Begge kriteriene, Ai og Aii, har vært oppfylt de siste seks månedene.		
23.	<u>Oppmerksomhetssvikt/hyperaktivitet INA</u>	0 1 2	0 1 2
	Tydelige symptomer på oppmerksomhetssvikt eller hyperaktivitet–impulsivitet som ikke oppfyller kriteriene for ADHD ELLER oppfyller kriteriene og kan ha hatt symptomene fra før 7 år gammel, men det kan ikke sikkert dokumenteres at debuttalder var før 7 år.		

OPPOSISJONELL LIDELSE (TRASSLIDELSE)

Når du utreder opposisjonell lidelse, er det viktig å huske at det sentrale trekket ved denne lidelsen er et tilbakevendende mønster av negativistisk, trassig, ulydig og fiendtlig atferd overfor autoritetspersoner som vedvarer i minst 6 måneder og forekommer oftere enn hva som er vanlig for personer på samme alder og utviklingsnivå.

NB: Skal ikke skåres bekreftende dersom symptomene kun forekommer under en affektiv episode eller i forbindelse med bruk av rusmidler/legemidler.

1. Blir lett irritert

F B S

Har du "kort lunte"? Hender det ofte at folk irriterer deg og går deg på nervene? Hva er det som gjør deg sinna? Blir du veldig irritert når foreldrene dine sier at du ikke får lov til å gjøre noe du har lyst til? Hva, for eksempel? Hva annet er det som virkelig går deg på nervene? Hva gjør du når du virkelig føler deg irritert og plaget? Hvor ofte vil du si at dette hender?

0 0 0 Ingen opplysninger

1 1 1 Ikke til stede

2 2 2 Under terskelnivå: Blir noen ganger lett irritert eller nærtagende. Ofte irritert enn vanlig for et barn i den aktuelle alderen (én til tre ganger i uken).

3 3 3 Terskelnivå: Blir lett irritert eller nærtagende hver dag eller nesten hver dag (4-7 dager i uken).

Tidligere:
F **B** **S**

2. Ofte sint eller fornærmet

F B S

Blir du ofte sinna eller fornærmet på foreldrene dine? Hva med lærerne? Broren din? Søsteren din? Kameratene dine? Sier folk at du ofte blir sinna/tverr? Hvem sier det? Hvor ofte hender det?

0 0 0 Ingen opplysninger

1 1 1 Ikke til stede

2 2 2 Under terskelnivå: Blir av og til sint eller fornærmet. Ofte sint enn vanlig for et barn i den aktuelle alderen (én til tre ganger i uken).

3 3 3 Terskelnivå: Sint eller fornærmet hver dag eller nesten hver dag (4-7 dager i uka).

Tidligere:
F **B** **S**

3. Ondskapsfull og hevngjerrig

Forsøker du å ta igjen eller tenker at du skal gjøre det når noen er urettferdig mot deg? Tar du igjen? Kan du gi meg noen eksempler? Hva om broren din eller en kamerat gjorde noe som skapte vanskeligheter for deg eller gjorde deg sinna. Ville du ta igjen for det? Har det hendt? Hvor ofte, da? Hender det at folk gjør noe mot deg uten at du tar igjen? Skjer det ofte?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Lar noen ganger ting gå/ondskapsfull og/eller hevngjerrig av og til. Oftere ondskapsfull enn vanlig for et barn i den aktuelle alderen (én til tre ganger i uken).
- 3 3 3 Terskelnivå: Ondskapsfull og/eller hevngjerrig hver dag eller nesten hver dag (4-7 dager i uka). Lar nesten aldri noe passere uten å ta igjen.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

4. Irriterer andre med vilje

Pleier du å gjøre ting med vilje eller sier folk at du gjør ting med vilje for å irritere dem? Sier foreldrene dine det? Liker du å si ting for å irritere foreldrene dine? Lærerne dine? Søsknene dine? Vennene dine? Hva slags ting er det de klager på deg for? Synes du de har rett? Kan du være en pest og en plage?

Erting av søsken skal ikke skåres.

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Gjør noen ganger ting med vilje for å irritere andre.
- 3 3 3 Terskelnivå: Gjør ofte ting bevisst for å irritere andre. Daglig eller nesten daglig (4-7 dager i uka).

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

5. Bebreider andre for egne feil

Når du havner i trøbbel, er det noen gang din feil? Hvis du vet at du har gjort noe galt og blir tatt for det, innrømmer du det? Later du som om noen andre gjorde det? Skylder du på andre? Er det vanligvis din skyld eller noen andres? Synes du at det er andre som har skylda for mesteparten av vanskelighetene dine, eller er de din skyld?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Bebreider av og til andre eller benekter ansvar for egne feil.
- 3 3 3 Terskelnivå: Bebreider ofte andre eller nekter skyld (4-7 dager i uken) for egne feil mer enn 50 % av tiden.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

	Kriterier (0=ingen opplysninger, 1=nei, 2=ja)	Foreldre- personen NÅ	Foreldre- personen ATE	Barnet NÅ	Barnet ATE	Samlet vurdering NÅ	Samlet vurdering ATE
6. <u>Varighet</u>							
<i>Hvor lenge har du hatt problemer med _____ (symptomer som er skåret)?</i>	Seks måneder eller mer	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
7. <u>Funksjonsnedsettelse</u> (må være tilstede på minst to områder)							
a. Sosialt (sammen med jevnaldrende): _____ _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
b. I familien: _____ _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
c. På skolen: _____ _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
8. <u>Tegn på utløsende faktor</u> (spesifiser): _____ _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
9. <u>Er ODD symptomer tilstede på følgende arenaer:</u>							
1. Med foreldre _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
2. Med andre voksne slektninger (f.eks. besteforeldre, tanter, onkler osv.) _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
3. På skolen _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
4. I nærmiljøet (f.eks. med trener, politi, helsearbeidere, osv.) _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
5. Med venner _____		0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2

10. Tegn på opposisjonell lidelse <u>DSM-IV-kriterier</u>	Samlet vurdering NÅ	Samlet vurdering ATE
<p>A. Et mønster med negativistisk, fiendtlig og trassig atferd !! som har vart i minst 6 måneder, hvor fire (eller flere) av de følgende er tilstede:</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) mister ofte besinnelsen (2) krangler ofte med voksne (3) trosser eller nekter ofte å følge regler eller beskjeder fra voksne (4) gjør ofte ting med vilje for å irritere andre (5) skylder ofte på andre for ting han/hun har gjort (6) er ofte nærtagende eller lett irritert på andre (7) er ofte sint og fornærmet (8) er ofte ondskapsfull eller hevngjerrig <p>NB: Et kriterium er bare oppfylt dersom atferden forekommer oftere enn hva som er typisk for barn på samme alder og utviklingsnivå.</p> <ul style="list-style-type: none"> B. Den forstyrrede atferden medfører klinisk signifikant svekkelse i fungering sosialt, akademisk eller yrkesmessig. C. Atferden forekommer ikke kun i forbindelse med en psykotisk eller affektiv lidelse. D. Oppfyller ikke kriteriene for atferdsforstyrrelse, og dersom personen er over 18 er ikke kriteriene for antisosial personlighetsforstyrrelse oppfylt. 	0 1 2	0 1 2
<p>11. <u>Tegn på atferdsforstyrrelse INA</u></p> <p>Dersom kriteriene for opposisjonell lidelse eller atferdslidelse ikke er oppfylt, men symptomer er tilstede. For eksempel, tre av fire symptomer på opposisjonell lidelse tilstede i tillegg til funksjonssvikt.</p>	0 1 2	0 1 2
<p>12. <u>Tegn på problemer i foreldre-barn relasjonen</u></p> <p>Vurder denne diagnosen dersom symptomene er tilstede bare sammen med foreldrene og ikke er alvorlige. Men dersom foreldrene er konsekvente med grensesetting ELLER dersom de opposisjonelle/trassige symptomene er veldig alvorlige, må du vurdere å sette diagnosen opposisjonell lidelse.</p>	0 1 2	0 1 2

ATFERDSFORSTYRRELSE

Det sentrale trekket ved atferdsforstyrrelse er et gjentakende og vedvarende mønster av atferd hvor andres grunnleggende rettigheter ikke respekteres eller viktige aldersadekvate normer brytes. Tre symptomer må ha vært tilstede i 12 måneder og minst ett må være tilstede de siste 6 måneder.

Husk differensialdiagnostisk vurdering mot bipolar lidelse, depresjon, ADHD, psykose, stoffmisbruk.

Dersom symptomene kun forekommer sammen med affektiv lidelse, vurder å **IKKE** gi begge diagnoser. Derimot ved kronisk depresjon/dystymi kan det være umulig å skille diagnosene fra hverandre og du kan vurdere å sette begge diagnoser.

1.	<u>Hærverk</u>	<u>F B S</u>
	<i>Hender det at du ødelegger noe som tilhører andre med vilje? Som å knuse ruter? Sparke inn dører, slå i stykker ruter, ødelegge ting på skolen? Har du noen gang ødelagt møbler, vegger, gulv, dører el.l. hjemme eller på skolen? Hvordan er det når du er virkelig sinna? Hvor ofte hender det at du med vilje skader eller ødelegger noe som tilhører andre?</i>	0 0 0 Ingen opplysninger 1 1 1 Ikke til stede 2 2 2 Under terskelnivå: Mindre former for ødeleggelse av andres eiendeler med vilje (har f.eks. ødelagt leketøyet til et annet barn med vilje) ELLER vesentlig ødeleggelse av annens eiendom med vilje ved én eller to anledninger. 3 3 3 Terskelnivå: Tre eller flere tilfeller av moderat til alvorlig hærverk/ødeleggelse av annens eiendom.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

2.	<u>Innbrudd</u>	<u>F B S</u>
	<i>Hvis du tenker tilbake på de siste seks månedene: Har du eller noen av vennene dine gjort innbrudd i biler? I hus? Kiosker eller forretninger? På et lager? I andre bygninger? Omtrent hvor mange ganger har du gjort innbrudd i hus, biler, forretninger eller andre steder? Har du eller vennene dine noen gang brutt dere inn i hus, biler, andre kjøretøy, forlatte hus eller bygninger, butikker, bygninger?</i>	0 0 0 Ingen opplysninger 1 1 1 Ikke til stede 2 2 2 Under terskelnivå: Har vært sammen med venner som gjorde innbrudd i hjem, bil, forretning eller annen bygning, men tok ikke aktivt del. 3 3 3 Terskelnivå: Ett eller flere tilfeller av innbrudd i hjem, bil, forretning eller andre steder.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

3. Ran, veskenapping, trusler

Har du eller noen av vennene dine ranet noen? Nappet vesker? Truet noen? Hvor ofte har det hendt?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Har vært sammen med venner som begikk ran, men tok ikke aktivt del.
- 3 3 3 Terskelnivå: Ett eller flere tilfeller av ran, veskenapping, utpressing, væpnet tyveri osv.

Tidligere:
                  F   **B**   **S**

4. Ildspåsettelse

Har du tent på noe? Hvorfor tente du på? Lekte du med fyrstikker slik at det ble brann ved et uhell, eller gjorde du det med vilje? Var du sinna? Forsøkte du å gjøre skade? Forsøkte du å ta igjen for noe? Hva er den største skaden du har gjort ved å tenne på noe? Omtrent hvor mange branner har du startet?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Lek med fyrstikker/lighter. Hensikten var ikke å volde skade, og brannen ble ikke startet i sinne.
- 3 3 3 Terskelnivå: Tent på én eller flere branner for å volde skade, eller i sinne.

Tidligere:
                  F   **B**   **S**

5. Er ute om natten

Når omtrent må du komme hjem om kvelden? Er du ofte ute seinere? Hva er det seneste du har vært ute noen gang? Har du noen gang vært ute hele natta? Hvor mange ganger har du vært det?

NB: Skåres kun dersom begynte å være ute sent før 13 år gammel.

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Vært ute hele natten eller flere timer etter innetid 1-2 ganger.
- 3 3 3 Terskelnivå: Vært ute hele natten eller flere timer etter innetid tre eller flere ganger.

Tidligere:
                  F   **B**   **S**

6. Rømt hjemmefra

*Har du rømt hjemmefra noen gang? Hvorfor?
Skjedde det noe hjemme som du forsøkte å komme
vekk fra?
Hvor lenge var du borte?
Hvor mange ganger har du gjort dette?*

**NB: Sett ikke skåre hvis barnet rømte for å
komme bort fra vold eller seksuelt misbruk.**

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Rømt hjemmefra og vært borte hele natten én gang, eller rømt hjemmefra kortere perioder flere ganger.
- 3 3 3 Terskelnivå: Rømt hjemmefra og være borte over natten minst to netter på rad én eller flere ganger, eller vært borte en hel natt to eller flere ganger.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

7. Våpenbruk

*Har du noen gang brukt en gjenstand for å
slå/skade noen? Går du noen gang med våpen?
Har du noen gang brukt eller truet med å bruke:
___ kjøkkenkniv eller lommekniv
___ pistol
___ stein, murstein
___ knuste flasker
Hva med i selvforsvar?*

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Har truet med å bruke våpen, men har aldri brukt det.
- 3 3 3 Terskelnivå: Brukt våpen som kan gi alvorlig skade, én eller flere ganger (f.eks. kniv, stein, knust flaske, pistol).

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

8. Fysisk grusomhet mot andre

*Har det hendt at du har banket noen skikkelig uten
at du egentlig hadde noen grunn til det? Hvor
alvorlig? Var det bare fordi den andre personen
var annerledes enn deg eller på grunn av hvordan
vedkommende så ut? Ble de skadet?*

**NB: Alminnelig søskenrivalisering skal ikke
skåres.**

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Har truet med fysisk grusomhet en eller flere ganger.
- 3 3 3 Terskelnivå: Fysisk grusomhet mot andre har ført til betydelige skader .

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

9. Tvunget noen til seksuelle handlinger

Har du noen gang tvunget noen til å kysse deg eller ta på tissen (i skrittet, på kjønnsorganene)? Har du noen gang tvunget andre barn til å beføle deg utenpå klærne? Har noen sagt noen gang at du har tvunget et annet barn/en annen person til å gjøre noe mer enn hva de selv ville? Hva sa de?

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Tvunget eller forsøkt å tvinge noen til å være med på seksuell aktivitet én eller flere ganger.
- 3 3 3 Terskelnivå: Tvunget noen til seksuell aktivitet (eks. ikke-genital berøring, berøring utenpå eller under klærne) genital berøring, munnsex, vaginalt og/eller analt samleie én eller flere ganger.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

10. Grusomhet mot dyr

Noen barn liker å plage eller pine dyr. Har du med vilje skadet eller plaget et dyr eller forsøkt å gjøre det? Hva gjorde du? Omtrent hvor mange ganger har du med vilje plaget et dyr det siste halvåret?

NB: Sett ikke skåre for vanlig jakt. Vær oppmerksom på hvilke omgivelser det er snakk om (landlig, en gård, osv.).

F B S

- 0 0 0 Ingen opplysninger
- 1 1 1 Ikke til stede
- 2 2 2 Under terskelnivå: Har bare én gang drept eller pint et dyr.
- 3 3 3 Terskelnivå: Har drept eller pint et dyr to eller flere ganger.

Tidligere: _____
                  F   **B**   **S**

	Kriterier	Foreldre- personen NÅ	Foreldre- personen ATE	Barnet NÅ	Barnet ATE	Samlet vurdering NÅ	Samlet vurdering ATE
11.	<u>Funksjonsnedsettelse</u> (0=ingen opplysninger, 1=nei, 2=ja)						
	a. Sosialt (sammen med jevnaldrende): _____	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
	_____						
	b. I familien: _____	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
	_____						
	c. På skolen: _____	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
	_____						
12.	<u>Varighet</u>						
	<i>Hvor lenge drev du med (nevnt atferdssymptomene som er bekreftet)?</i>	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
	I følge DSM-IV ”skal atferdsforstyrrelse kun brukes når den aktuelle atferden er symptomatisk på en underliggende dysfunksjon hos personen og ikke en reaksjon til den umiddelbare sosiale kontekst.”						
13.	<u>Debut i barndommen</u>						
	<i>Hvor gammel var du da du begynte å (nevnt atferdssymptomene som er bekreftet)?</i>	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2
14.	<u>Debut i tenårene</u>						
	<i>Du gjorde ikke noe av dette før du fylte ti?</i>	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2

15. Tegn på atferdsforstyrrelse DSM-IV-kriterier (0=ingen opplysninger, 1=nei, 2=ja)	Samlet vurdering NÅ	Samlet vurdering ATE
<p>A. Et gjentakende og vedvarende atferdsmønster hvor andres grunnleggende rettigheter ikke respekteres eller viktige aldersadekvate normer eller regler brytes, uttrykt ved at har oppfylt kriteriene for minst <u>tre</u> av følgende 15 atferdssymptomer fra screening-og tilleggsintrevjuet i løpet av det siste året, minst ett har vært til stede i det siste halvåret.</p> <p>Aggresjon mot mennesker og dyr</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) plager, truer eller skremmer andre ofte (2) starter ofte slagsmål (3) har brukt våpen som kan føre til alvorlig fysisk skade på andre (eks. balltre, stein, knust flaske, kniv, pistol) (4) har vært fysisk grusom mot andre personer (5) har vært fysisk grusom mot dyr (6) har stjålet noe ved direkte konfrontasjon med offeret (eks. overfall, veskenapping, utpressing, bevæpnet ran) (7) har tvunget noen til seksuelle handlinger <p>Skade på eiendom</p> <ul style="list-style-type: none"> (8) har startet brann med vilje med den hensikt å volde alvorlig skade (9) har med vilje ødelagt andres eiendom (annet enn ved ildspåsettelse) <p>Bedrageri eller tyveri</p> <ul style="list-style-type: none"> (10) har gjort innbrudd i hus, bygning eller bil (11) lyver ofte for å tilegne seg goder eller tjenester eller for å lure seg unna ting (eks. svindler andre) (12) har stjålet ting av mindre verdi uten direkte konfrontasjon med offeret (eks. butikktveri, men uten å gjøre innbrudd; falskneri) <p>Alvorlig regelbrudd</p> <ul style="list-style-type: none"> (13) er ofte sent ute om kveldene til tross for forbud fra foreldrene før 13-års alder (14) har rømt hjemmefra og vært borte hele natten minst to ganger mens bor hos foreldre eller verge (eller en gang hvor var borte over lengre periode) (15) skulker ofte skolen, debut før 13-års alderen 	0 1 2	0 1 2
<p>B. Atferden forårsaker betydelig klinisk funksjonsnedsettelse sosialt, akademisk eller i jobbsammenheng.</p>		
<p>C. Hvis 18 år eller eldre: Oppfyller ikke kriteriene for antisosial personlighetsforstyrrelse.</p>		

	Samlet vurdering NÅ	Samlet vurdering ATE
16. <u>Form: Debut i barndommen</u> Minst ett kriterium kom før fylte 10 år.	0 1 2	0 1 2
17. <u>Form: Debut i ungdommen</u> Ingen kriterier til stede før fylte 10 år.	0 1 2	0 1 2
<u>Alvorlighetsgrad:</u>		
18. <u>Lett</u> Få, om noen, atferdsproblemer utover det antall som kreves for diagnosen, <u>og</u> atferdsproblemer som er til liten skade for andre (f.eks. lyver, skulker, er sent ute om kvelden).	0 1 2	0 1 2
19. <u>Moderat</u> Antallet atferdsproblemer og deres virkning på andre ligger mellom «lett» og «alvorlig» (f.eks. stjeling uten direkte konfrontasjon med offeret, hærverk).	0 1 2	0 1 2
20. <u>Alvorlig</u> Mange atferdsproblemer utover det som kreves for diagnosen, <u>eller</u> atferdsproblemer som forårsaker betydelig skade på andre (f.eks. tvang til seksualitet, bruk av våpen, ran, innbrudd).	0 1 2	0 1 2